

Teâđ ouddpeâmmast puârnsid da huõltee'jid

Šiõgg puârraz le'be huõlteei!

Leä'p noorrâm tu'nne teâdaid ouddpeâmm miârktõõzzâst päärnže, ouddpeâmm tåimmam-maallâst da riâšsmõõžžâst di ouddpeâmm alttumšest. Looppâst lij vuä'nkõs õ'htekeäsmõš ouddpeâmmast vuä'pstei laa'jjin da ä'sškii'rjin.

Mätt'tõshalltõs lij raajjâm tän teâtpa'kaat õhttsažtuâjast mätt'tõs- da kulttuurministeria, sosiaal- da tiõrvâsvuõttministeria di Tiõrvâsvuõđ da pue'rrvâajjam stroi'tlin.

Päärnast lij vuõiggâdvuõtt ouddpiõmmu

Ouddpeâmm lij 0–6-ekksaid päärnaid ta'rjeem plaanlaž da täävtõõzzlaž tåimm'mõš. Ouddpeâmm lij päärna vuõiggâdvuõtt da tõi vääžnmõs tuâjjan lij tuõrvvâd päärna šõddmõõžž, ouddnummuž, mättjummuž da pue'rjie'llem õhttsažtuâjast puârnsivui'm. Huõltee'jin lij vuõss-sâjjsaž vasttõs päärnai šõddummšest, da ouddpeâmm oudd tue'rj tän šõddeemtuõjju.

Ouddpeâmm lij pie'kk lăä'dd škooutõsriâžldõõgg. Ouddpeâmm tuâjjan lij viikkâd ooudâs päärna čõõđ äiggsaž mättjummuž di škooutõsnallšem tää'ssăärv čõõđ viikkmõõžž. Ouddpeâmm tu'tkkeet jiânna da tõi leät ooduum aktiivlânji tu'tkkeemtiõttu vuâđđõvee'l. Tu'tkkummuž põ'hte õlmsa, što ouddpeâmmast liâ jiânna miõttlõs vaaiktõõzz päärnže di suâvlaž vaaiktõõzz õhttsažkâdda. Ouddpeâmm lăkka vuâđđõvee'l mainstet ânn'jõžăăi'j ouddpeâmmast pei'vvhăăid sâjja.

Ouddpeâmm on inklusiivlaž, mii miârkat tõi, što juâkksaž päärnaž vuăžž vuăssõõttâd tåimm'mõšše jiijjâs vue'lğğemsõõ'jin. Ouddpeâmmast ââ'net huõl tõi'st, što päärnaž tâbđđ, što son kooll jiijjâs jou'kke, nu't mâta son lij di joouk vuăzzli'žžen. Sme'llkăă'ttee'l päärna da uu'dee'l su'nne vuc'i'tlvažvuõđid o'nnstummuž tobdlmid tue'rjet päärna miõttlõs monkaart ouddnummuž.

Ouddpeâmm mättjemfi'ttjõs vuâđđăâvv jorddmõšše, što päärna mättje õõutsăă'jest jee'res oummuivui'm da pirrõõzzin. Jou'kke kuullmõš da taaurõõžž liâ päärnže văăžnai. Vuăssadvuõđ, õõutverddsažvuõđ, tää'ssăärv da õhttsallašvuõđ vuâđđjurddi vuä'pste ouddpeâmmast tue'rjeem tuâj. Tai vuâđđjurddji mie'ldd juõ'kk päärna jorddmõõžžid, vuâinlmid da jurddjid ku'vddlet da päärnain lij vuc'i'tlvažvuõtt vaaikted jiijjâs a'rğge õhttneci aa'sšid. Ouddpeâmmast uu'det äärv õhttsažkăă'dd da pirrõõzz kulttuursaž, kiõll'laž da kiõčcmõšnallšem măăngghămmsažvuõđ. Ouddpeâmm on ââskvažnalla, kiõčcmõšnalla da peällõkpoliittlažnalla jiõčcnaž tåimm'mõš.

Päärna kiõl ouddnummuž da ouddpeâmm mätt'temkiõl mättjummuž tue'rjet ouddpeâmmast măăngbeăllsânji. Kuc'i't- da măăngkiõllsa päärna vuc'i'tte mainsted da ââ'nned jiijjâs jie'nnkiõl ouddpeâmmast, da seămma poodd sij mätt'tă'tte ouddpeâmm mätt'temkiõl.

Ouddpeâmm riăžžât lăă'ddkiõ'le, ruõcckiõ'le da săă'mkiõ'le. Ouddpeâmm vuc'i'tet riăžžât še romankiõlin, da sie'vvemkiõl taarbšeci päärnže riăžžât ouddpeâmm sie'vvemkiõlin. Lăă'ssen kă'dd le'be privatt ouddpeâmm vuăitt ta'rjeed kuc'i'tkiõllsaž ouddpeâmm le'be kiõll-laaug.

Ouddpeâmmast tåimm'mõõžž kõskkpăăi'kest lij päärnaž: päärna taarb, raavâsvuõđ da su'nne miõllsaž hăâm. Ouddpeâmmast tuâjjlažkă'dd veekk ooudâs päärna miõlkeăssmõõžž mättjummuž da oudd mättjummuž suâvlaž õudldõõzzid. Ouddpeâmm tuâjjlažkă'dd răăjj õõutsăă'jest päärnaivui'm pirrõõzz, ko'st päärna vuc'i'tte

taimmad vuässli'žžen da aktiivlaž taimmjien. Päärna di päärnai puärraz da huölteei vää'ldet mie'ldd taimm'mõõžž plaanummsa, čõõđ viikkmõ'sše da ärvvtõõllmõ'sše päärnaid da puärrsid suävlaž naa'lin.

Ouddpeämm taimm'mõš vuäddââvv siõrrmõ'sše, da siõrrmõõžžin lij miärktei rool päärnai pue'rrjie'llem, mättjummuž da vuärrvaiktõõž ooudâsviikkmõõžžâst. Ouddpeämmast päärna harjtâ'le jooukâst taimm'mõõžž õõutsâ'jest taaurõõžživui'm da äärvast âânmmõõžž nuu'bbeež ool. Jooukâst taimmam poodd päärna vuäžža tobdlmid jooukâst âärmõõžžâst di harjttâ'le pue'rr naa'lid da täaidaid, mä'htt nuu'bbivui'm tääimat da määkam õhttsaž vuäkkõõžžid jooukâst jää'kket. Ouddpeämmast cõõggât keeu'summuž mätt'tõõdee'l täid vääžnai sosiaal'laž täaidaid. Keeu'summuž cõggmõõžžâst doomivui'm tue'jjeem õhttsažtuäjain lij samai jõnn miärktõs.

Ouddpeämmast päärnaivui'm harjtõõlât tobdsted, õõlmtõõttâd da sie'ttet tobdjdj. Toobdtääid liä jiõõctobddmõõžž da šiõgg miõlltiõrvâsvuõđ vuäđ. Še päärna matemaattlaž, liikkeemnallšem da jee'resnallšem õõlmtummuž täaid harjjnâ'vve. Ouddpeämmast tu'tkkeet pirr âarra maai'lm da tobdstõõđât päärna â'lddpirrõ'sse da â'lddõhttsažkâdda.

Päärnast lij vuõiggâdvuõtt suu taarbšem tuärjja ouddpeämmast

Ouddpeämmast juäksast päärnast on vuõiggâdvuõtt mättjummuž, ouddnummuž da pue'rrjie'llem tuärjja. Päärnže uu'det tue'rij suu individuaal'laž taarbi mie'ldd pie'kken joouk taimm'mõõžž. Tuäjlažkââ'dd tuäjjan lij u'vdded päärnže suu taarbšem tue'rij suävlaž tue'rij maalli veäkkâ. Päärna tue'rij vuei'tet u'vdded lue'žžjee'l nu't takainalla, lââ'zztumnulla gu spesiaal tuä'rjjen.

Tue'rij uu'det vue'lggẽmsââ'jjen päärna jiijjâs jooukâst, leša taarbšeen tue'rij vuei'tet viikkâd čõõđ še u'ccjooukâst le'be spesiaaljooukâst. Tue'rij čõõđ viikkmõ'sše vuei'tte õhttned ouddmiärkkân ouddpeämm spesiaalu'čtee'l mätt'tõõžž da konsultaatio, jee'resnallšem ouddpeämmast taarbšem veä'kkneävvai âânmmõõžž le'be vie'kkummuž päärna taarbšem vuõ'jjin. Jos päärnaž taarbaš ouddnummuž, mättjummuž da pue'rrjie'llem tue'rij vääras mængg tue'rij maall, koid viiggât čõõđ mie'rrkõõski le'be juätkkjee'l, tue'jjeet päärnže su'nne u'vddem tue'rjest pue'ruum le'be jiijjâsnallšem tue'rij tu'mmstõk le'be tu'mmstõk tuä'rjjkääzzkõõžžin.

Ouddpeämm tuäjlažkââ'dd lââ'ssen še huölteei le'be sosiaal- da tiõrvâsvuõttuõl ä'sštobddi, ouddmiärkkân vuäpstõõgg tiõrvâsvuõttuõl'ddjeei le'be dâhttar vuäitt tue'jjeed alttõõžž päärnže su'nne u'vddem tue'rjest ouddpeämmast. Ouddpeämmast riäššâm tue'rij vääras ij taarbâž ä'sštobddiciälkâlm. Õhttsažtuäj sosiaal- da tiõrvâsvuõttuõl kääzzkõõžž, mâta mainstem- le'be taimmamterapeeu'ti le'be psykoloogivui'm tue'jjeet nu't, što päärnže u'vddem tuä'rjj raajjçi toolkvâs obbvuõđ.

Päärna jiijjâs persoonlaž ouddpeämmplan le'be päärna vasu

Päärna vasu raajât juäksi'žže piärpei'vvhâaidast da pei'vvpõõrtâst âarrai päärnže õhttsažtuäjast ouddpeämm tuäjlažkoo'ddin da päärna puärrsivui'm. Lââ'ssen päärna jurddi ä'lgge vâ'ldded lokku päärna vasu raajeen. Päärna vasu lij õhttsaž plan tõ'st, mä'htt päärna individuaal'laž ouddnummuž, mättjummuž da pue'rrjie'llem viiggât ooudâs. Päärna vasu lij vuäžžamnalla nu't põ'mmai ä'sške'rjjen gu digitaal'li'žžen. Õhttsaž sagstõõllmõš lij vääžnai, gu päärnže raajât ouddpeämmplan. Vasusagstõõllmõõžžâst vuäitt taarbšeen âânnded tuulk, kuä'ss tä'kkeet õhttsaž fi'ttjõs päärna aa'sšin. Jõs päärnaž taarbaš ouddnummsa, mättjummsa le'be pue'rrjie'llma tue'rij, kee'rjeet plan tue'rij ouddmõõžžâst päärna vasu'je. Päärna vasu veäkkâ tue'rij čõõđ viikkmõõžž da tõn vaaktemvuõđ vuei'tet ärvvtõõllâd. Päärna vasu lij peeitast âânmemnallšem ä'sške'rjj.

Pei'vvpõõrtâst päärnažjoouk ouddpeämm u'čtee'l va'sttad ouddpeämm pedagooglaž taimm'mõõžžâst da päärna ouddpeämmplan raajjmõõžžâst. Piärpei'vvhõl'ddjeei vuäitt ä'u'kkeed ouddpeämm u'čtee'l ä'sštobddmõõžž päärna ouddpeämmplan raajjmõõžžâst.

Ouddpeämm taimmam-maall da riäššmõš

Ouddpeâmm ta'rijeet pei'vvpõörtâst, piârpei'vvhâaidast le'be äävouddpeâmmann, mâta ouddmiârkkân kruugg-da siõrrtâimman. Puärraz da huõlteei va'lljee pärnnses suâvlaž nää'l vuässõõttâd ouddpiõmmu. Kää'ddest lij õõlgtēmvuõtt riäššâd ouddpeâmm kâ'ddnii'kki taarbi mie'ldd. Še privaatt kääzzkõspuu't'teei reä'sše ouddpeâmmkääzzkõõzzid.

Pei'vvpõörtin čõõđ viikkâm ouddpeâmm lij joukkmaallsaž. Jooukâst reâugga ouddpeâmmllä'jj da -asetõõzz meâldlânji ouddpeâmm u'čtee'l, ouddpeâmm sosionoom da ouddpeâmm päärnaihoi'ddjeei. Pei'vvpõört jâä'dteei jâä'dat pei'vvpõört.

Piârpei'vvhâidd lij u'cejouukâst čõõđ viikkâmnallšem ouddpeâmm. Piârpei'vvhâaid vuei'tet riäššâd piârpei'vvhõi'ddjeei le'be päärna dââma le'be joukkpiârpei'vvhâiddan kuei't le'be koolm hoi'ddjeei õhttsažtuâjast. Piârpei'vvhõi'ddjeei va'sttad jiijjâs päärnažjouukâs tâimm'mõõžžâst da piârpei'vvhâaid täävtõõzzlaž tâimm'mõõžž plaanummuž da čõõđ viikkmõõžž tuärjjad piârpei'vvhâaid njoonaš.

Pei'vvpõörtâst da piârpei'vvhâaidast vuei'tte reâuggad ouddpeâmm spesiaalu'čtee'l ju'na jooukin le'be joo'tti da konsultõõ'sti tuâjjli'žžen. Ouddpeâmmast vuei'tte reâuggad še jee'res konsultõõ'sti tuâjjla, mâta jânmmase'rddemtuâggai päärnaivui'm reâuggai ouddpeâmm u'čtee'l. Päärnažjouukin vuei'tte reâuggad še vie'kkteei tuâjjlažkää'dd, mâta ouddpeâmm vie'kkteei.

Äävouddpeâmmtâimm'mõõžž riäžžât ouddmiârkkân siõrrâmke'dd- le'be kruuggtâimm'mõššân, kää'tt lij vuä'pstum da täävtõõzzlaž šõddeemtâimm'mõš. Äävouddpeâmm vuäitt ää'nned se'st ouddmiârkkân âuggan âârmõõžž, siõrid, čeäppõõzz-, musikk- le'be liikkeemšõddummuž. Še puärraz da huõlteei vuei'tte vuässõõttâd tâimm'mõšše õõutsââ'jest päärnain.

Ouddpeâmm vuârrhâidd, ko'st päärnže ta'rijeet ouddpeâmm še jeä'kkäâi, innpoodd da neä'ttel-looppin, riäžžât pei'vvpõörtâst le'be piârpei'vvhâaidast. Vuârrhâaid riäžžât päärnže taarb meâldlaž veiddsõsvuõdâst, gu puärraz le'be jee'res huõlteei tuâjastjâättmõš le'be mätt'tõõttmõš tön õõudlde.

Päärna alttummuš ouddpeâmmast

Puärraz le'be huõlteei âlgg äännad päärna ouddpiõmmu nellj määnpââ'j ooudbeä'lnn ouddpeâmm taarb. Jos ouddpeâmm tarbb šâdd tuâj diõtt, määttain, škouultõõžžâst le'be serddmõõžžâst nuu'bb kâdda tuâj le'be määttai diõtt, jeät-ga taarb leäkku vuõittum ooudbeä'lnn tie'tted, fe'rttai ouddpeâmmpäâi'k äännad mââimõõžžâst kue'htt neä'ttel ooudbeä'lnn gu päärnaž taarbaš päâi'k. Päärnaž vuäitt vuässõõttâd ju'na kää'dd riäššâm le'be privaatt tâimmai puu't'tem ouddpiõmmu. Kää'dd da privatt tâimmai ta'rijee ne'ttseeidain lââ'zz teâdaid ouddpeâmm ooccmõõžž da altteem taarbšeei aa'sšin.

Jõs päärnaž jäälast kuõit kää'ddest, lij su'st vuõiggâdvuõtt vuässõõttâd ouddpiõmmu tõiin koo'ddin. Kõskkâiggsaž suõj kruuggâst âarrai, tuõrvvpäâi'k ooccji di čõkkēeistatuuzz vuä'msteei päärnain lij vuõiggâdvuõtt kää'dd riäššâm ouddpiõmmu, jos huõlteei ouddmiârkkân lij tuâjast, mätt'tâätt le'be tõõžž lij jee'res va'stteei mäinn. Kiri-laž vue'jjest le'be âârmõõžžzi muđoi nu't õõlgtēn ouddpeâmm âlgg riäššâd kuõit neä'ttel mää'ttest. Ouddpeâmm riäššmõõžžâst âlgg pâi smiõttâd päärna pue'rmõõžž, da ouddpeâmm riäššmõõžž âlgg vuâddõõvvâd päärna taarbi ärvvtõõllmõšše. Päärnast lij vuõiggâdvuõtt kää'dd riäššâm ouddpiõmmu, gu tuõrvvpäi'kk lij piârrija da päärnže miõttum.

Õhttsažtuâjj ouddpeâmm da huõltee'ji kõõskâst

Puärrsi le'be huõltee'ji da ouddpeâmm kõskksaž õhttsažtuâjj lij vääžnai päärna obbvâlddsaz ouddnummuž, mättjummuž da pue'rrjie'llem beä'lnn. Tuâjjlažkää'dd da puärrsi nuu'bbeež äärv u'vddi vuäinnmõš räâjj vuâd pue'rr õhttsažtuõjju. Na'ddjõsnallšem õhttsažtuâjj vuâddââvv äärv u'vddi vuârrvaaiktõ'sse da kuhttu peällsi'žže aktiivlažvuõ'tte ouddmiârkkân juõ'kkpeivvsaž kuullmõõžžzi vaajtummšin. Ouddpeâmm tuâjjlažkää'dd tuâjjan lij kuullâd puärrsid da sij aalgtoõõzzid di ta'rijeed puärrsid vuei'tlažvuõd vuässõõttâd päärna ouddpeâmm plaanummša, čõõđ viikkmõšše da ärvvtõõllmõšše. Õhttsažtuâjast vää'ldet lokku kiõll'laž da kulttuursaž määngnallšemvuõtt di piârriji määngghämmsažvuõtt. Õhttsažtuâjast äü'kkeet tuulk taarbšeen.

Õhttsažtuâjj lij samai vääžnai tâ'l, gu päärnaž alttad ouddpeâmmast, ouddpeâmm äiggsaž seerdain, mâta joouk vaajtõõzz poodd, päärna vaajteen ouddpeâmpäi'k le'be gu päärnaž alttad vuõssmätt'tõõzz di päärna tue'rij õhttvuõðâst. Õoutsââ'jest puârssi da ouddpeâmm tuâjjlažkoo'ddin smiõttât, mä'htt päärna ouddnummuž, mättjummuž da pue'rrjie'llem vuei'tet tuõrvvâd pue'rmõs naa'lin. Teâð serddmõš ouddpeâmmast puârssid da puârstin ouddpiõmmu lij vääžnai.

Ouddpeâmm da jee'res päärnažpiârkkääzkkõõzzivui'm tue'jjeem õhttsažtuâjj

Ouddpeâmmast tue'jjeet õhttsažtuâj vuâpstõõgg di jee'res taarbšem tiõrvâsvuõttuâl da sosiaalkääzkkõõzzid riâššmin õhttsažtuâjkuoi'min. Õhttsažtuâjain tue'rjet päärna pue'rrjie'llem da tõõig še piârri pue'rrjie'llem. Õhttsažtuâj tuârvv še laa'čkles ouddpeâmm riâššmõõžž pärnže.

Õhttsažtuâj vuâpstõõggin tue'jjeet jeä'rben veidsõs tiõrvâsvuõtt-ta'rkstummši õhttvuõðâst päärna åareen 1 ½- da 4-ekksaž. Ouddpeâmm tuâjjlažkää'dd a'rvvõs päärna ouddnummšest da pue'rrjie'llmest ouddpeâmmast siiskjââ'ttet veidsõs tiõrvâsvuõtt-ta'rkstummša huõlteei keerjlaž miâsttmõõžžin. Õhttsažtuâjj lij vääžnai še tâ'l, jõs päärnaž taarbaš tue'rij ouddpeâmmast.

Teâð ko'st päärna vuâitt tobdsted le'be jõs teâð kiõtt'tâ'le ouddmiârkkân päärna tiõrvâsvuõð le'be jâlstoõttmõõžž, liâ persoonteâð. Persoonteâð liâ peeitast ââ'nnemvuâla. Päärna kuõskki teâðai serdd vuâpstõõgg da ouddpeâmm kõõsk viiggât çõõð vuõss-sââ'jest huõlteei keerjlaž miâsttmõõžžin, leša taarb mie'ldd teâðaid lij vuei'tlvaž se'rdded nu't, što tõõzz ij taarbâž lee'd huõltee'ji miâsttmõš. Ouddpeâmmllää'kk (540/2018) oudd vuõiggâdvuõð ouddpeâmm jä'rjsteei vuâžžad sosiaal- da tiõrvâsvuõttuâl järjstee'jin da ämmatoummuin vääžnmõs peeitast ââ'nnem teâðaid pärnast ouddpeâmm riâššmõõššân da puu'ttummšen di tuârjjõõzz ärvvtõõllmõõššân nu't, što tõõzz ij taarbâž lee'd huõlteei miâsttmõš.

Ouddpeâmmast tue'jjeet õhttsažtuâj vuõssmätt'tõõzzin da vuâðdmätt'tõõzzin, koin tä'kkeet päärna njue'bžžlõs serddmõš ouddpeâmmast vuõssmätt'tõõzz päi'k škoou'le. Vuõssmätt'tõs le'be vuõssmätt'tõõzz täävtõõzz õ'stti jee'res tâimm'mõš lij pukid pärnaid õõlgteei ee'kk ouddâl mättjemõõlgtemvuõð aalg le'be vuõss-sââ'jest 6-äkksaž pärnaid. Lââ'ssen ouddpeâmmast tue'jjeet õhttsažtuâj ke'rjppõõrti da jee'res kulttuurtaâim, liikkeemtaâim da peâlštemstroi'ttlin di jee'res kiõçcmõšõutstõõzzivui'm.

Päärnaž vuâitt altteed kuu'kkuum mättjemõõlgtemvuõð ouddâl vuâðdmätt'tõõzz alttummuz, jõs dâhttar le'be psykoloog ärvvtââll, što päärnaž ij lâä'mesvuõð le'be puõccmõõžž diõtt vuei't muðoi piâssâd vuâðdmätt'tõ'sse šioittuum täävtõõzzid. Kuu'kkuum mättjemõõlgtemvuõð alttummša õõlgtet ä'sštoõddi ciâlkâlm da tõn alttummšest tu'mmai kâ'dd. Gu pärnže lij tue'jjuum tu'mmstõk kuu'kkuum mättjemõõlgtemvuõðâst, son vuâitt altteed kuu'kkuum mättjemõõlgtemvuõð oudldõ'stti vuõssmätt'tõõzzâst 4-5- äkksi'žžen le'be kuu'kkuum mättjemõõlgtemvuõ'tte kuulli vuõssmätt'tõõzz 6-äkksi'žžen. Huõlteei tu'mmai vuâssâât-a päärnaž kuu'kkuum mättjemõõlgtemvuõð oudldõ'stti vuõssmätt'tõ'sse ju'n 5-äkksi'žžen.

Ouddpeâmm vuâ'pste lâä'jjšioittummuš da ä'sškee'rij

Ouddpeâmmllää'kk (540/2018) da riikksuâvtõõzz asetõs ouddpeâmmast (753/2018) vuâ'pste ouddpeâmm. Lää'jjest šiotteet päärna vuõiggâdvuõðâst ouddpiõmmu da ouddpeâmmast u'vddem ouddnummuž, mättjummuž da pue'rrjie'llem tue'rjest. Lää'kk meärtââll ouddpeâmm täävtõõzzid di õõlgtoõzzid ouddpeâmm riâššmõõžžâst da puu'ttummuz, ouddpeâmm plaanummuž da ärvvtõõllmõõžž, tuâjjlažkää'dd ri'jttjemvuõð, meä'rtem da rajjâž di tuâjjlažkää'dd ââ'ntemõõlgtoõzzid kuõskke'l. Lââ'ssen tuâjjlažkää'dd lâä'ss-škooultõõzzâst, peeitast âânmmõõžžâst da teâðai vaajtõõllmõõžžâst, ouddpeâmm teättruõkksest di privaatt ouddpeâmmast šiotteet ouddpeâmmllää'jjest.

Ouddpeâmm vuâððââvv Mätt'tõshalltõõzz raajimid meersaž ouddpeâmmplaan vuâðaid. Ouddpeâmmplaan vuâð liâ meärrõõzz, koon vuâðald kâ'dd le'be kâ'ddõhttõs le'be privatt ouddpeâmm kääzkkõspuu't'teei räâjj päiiklaž ouddpeâmmplaanid. Ouddpeâmm viiggât çõõð päiiklaž ouddpeâmmplaanid mie'ldd.

Lââ'ssteâðaid ouddpeâmmast kaaunak ouddmiârkân mätt'tõshalltõõzz di jâlstemkåå'dd ne'ttseeidain.